

II

(Teatised)

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

EUROOPA KOMISJON

KOMISJONI TEATIS

määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 26 lõike 3 sätete kohaldamise kohta

(2020/C 32/01)

1 SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011 (milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele) ⁽¹⁾ (edaspidi „määrus“) artikli 26 lõike 3 kohaselt tuleb juhul, kui toidu päritoluriik või lähtekoht on märgitud ning see ei ole sama mis toidu põhilis(t)e koostisosa(de) oma, deklareerida ka kõnealuse koostisosa päritoluriik või lähtekoht või vähemalt märkida, et see on toidul märgitust erinev.

28. mail 2018 võttis komisjon vastu komisjoni rakendusmääruse (EL) 2018/775 ⁽²⁾ (edaspidi „rakendusmäärus“), millega nähakse ette määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamise eeskirjad. Eelkõige selgitatakse ja ühtlustatakse rakendusmääruses, kuidas märgistada põhilis(t)e koostisosa(de) päritolu.

Käesoleva komisjoni teatise eesmärk on anda toidukäitlejatele ja riigi ametiasutustele suunised määruse artikli 26 lõike 3 sätete kohaldamiseks. Käesolevat teatist tuleks tõlgendada koostoimes määruse ja rakendusmääruse muude asjakohaste sätetega. Eelkõige ei piira see suunis tarbijatele eksitava teabe andmise keelamist, mis on sätestatud määruse artiklis 7. Käesolevas teatises selgitatakse juba kohaldatavates õigusaktides sisalduvaid sätteid. Sellega ei laiendata mingil viisil kõnealustest õigusaktidest tulenevaid kohustusi ega kehtestata täiendavaid nõudeid asjaomastele käitlejatele ja pädevatele asutustele.

Teatise eesmärk on üksnes abistada kodanikke, käitlejaid ja liikmesriikide pädevaid asutusi määruse artikli 26 lõike 3 ja rakendusmääruse kohaldamisel. ELi õiguse siduva tõlgendamise pädevus on ainult Euroopa Liidu Kohtul. Käesolevas teatises väljendatud seisukohad ei mõjuta seisukohta, mille Euroopa Komisjon võib võtta liidu ja riikide kohtutes.

2 MÄÄRUSE ARTIKLI 26 LÕIKE 3 KOHALDAMISALAGA SEOTUD KÜSIMUSED

Määruse artikli 26 lõike 3 esimeses lõigus on sätestatud kaks tingimust põhilis(t)ele koostisosa(de)le konkreetsete märgistusnõuete kohaldamiseks: 1) lõpptoidu päritoluriigi või lähtekoha viite olemasolu; ning 2) et kõnealune toidu päritoluriigi või lähtekoha viide ei ole sama mis toidu põhilis(t)e koostisosa(de) päritolu.

Kooskõlas artikli 26 lõike 3 teise lõiguga kohaldatakse artikli 26 lõike 3 esimeses lõigus sisalduvaid konkreetseid märgistus-kohustusi ainult rakendusmääruse kohaldamisalasse kuuluvatel juhtudel, mis on määratletud rakendusmääruse artiklis 1.

⁽¹⁾ ELT L 304, 22.11.2011, lk 18.

⁽²⁾ ELT L 131, 29.5.2018, lk 8.

Rakendusmääruse kohaldamisalal on kaks piirangut.

Esiteks sätestatakse rakendusmääruse artikli 1 lõikes 1, et toidu päritoluriigi või lähtekoha võib esitada „selliste vahenditega, nagu avaldused, pildid, sümbolid või terminid, mis viitavad kohale või geograafilisele piirkonnale, välja arvatud üldtuntud ja üldnimetustes sisalduvad geograafilised terminid, mis sõna otseses mõttes märgivad päritolu, aga mida üldiselt ei mõisteta päritoluriigi või lähtekoha märkena“.

Teiseks on rakendusmääruse artikli 1 lõikes 2 sätestatud, et geograafilised tähised, mida kaitstakse määruse (EL) nr 1151/2012⁽³⁾, määruse (EL) nr 1308/2013⁽⁴⁾, määruse (EÜ) nr 110/2008⁽⁵⁾ või määruse (EL) nr 251/2014⁽⁶⁾ alusel või mida kaitstakse rahvusvaheliste lepingute alusel, ning registreeritud kaubamärgid, mis on päritoluvitega, ei kuulu rakendusmääruse kohaldamisalasse. Rakendusmääruse põhjenduses 6 selgitatakse seoses kõnealuse teise erandiga, et kuigi määruse artikli 26 lõiget 3 tuleb põhimõtteliselt kohaldada ka teises erandis kirjeldatud juhtude suhtes, tuleb asjakohaseid rakenduseeskirju veel uurida ja need võetakse vastu hilisemas etapis.

2.1. Viide toidukäitlejale

2.1.1. *Kas märgistusele kantud toidukäitleja nimi/ärinimi ja aadress võib anda aluse määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamiseks?*

Kooskõlas määruse põhjendusega 29 ja artikli 2 lõike 2 punktiga g ei tähenda märgistusele kantud toidukäitleja nimi, ärinimi või aadress toidu päritoluriigi või lähtekoha märkimist kõnealuse määruse tähenduses. Seetõttu ei anna mis tahes viide toidukäitleja juriidilisele isikule põhimõtteliselt alust määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamiseks.

Sellegipoolest võib selliseid märgistusi pidada määruse artikli 7 alusel eksitavaks seoses toidu tegeliku päritoluriigi või lähtekohaga, kui need on pakendil selgelt esile toodud ja kui konkreetne päritolu või lähtekoht on nähtavalt esitatud ja see päritolu ei ole sama mis toidu põhilis(t)e koostisosa(de) oma. Liikmesriikide pädevad asutused peaksid selliseid juhtumeid hindama, võttes arvesse kogu märgistusel esitatud teavet ja toote terviklikku esitusviisi.

2.2. Margitoodete nimed

2.2.1. *Kas margitooted, mis ei ole kaitstud rakendusmääruse artikli 1 lõikes 2 osutatud registreeritud kaubamärkidega, võivad olla määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamise aluseks?*

Rakendusmääruse artikli 1 lõikes 2 on selgitatud, et kuigi registreeritud kaubamärkide osaks olevad päritoluviietad kuuluvad määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamisalasse, ei kohaldata rakendusmäärust selliste viidete suhtes seni, kuni nende suhtes võetakse vastu artikli 26 lõike 3 kohaldamise erieeskirjad. Liidu seadusandja tunnustas konkreetsete liidu õigusaktidega hõlmatud registreeritud kaubamärkide eripära ja eesmärgi ning seetõttu uurib komisjon lähemalt, kuidas tuleb esitada määruse artikli 26 lõikes 3 sätestatud põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteave, kui see on nende päritoluviietade puhul nõutav. Seevastu ei kuulu selle ajutise erandi alla geograafilisi avaldusi hõlmavad margitooted, mis on registreerimata kaubamärgid, ja seetõttu kohaldatakse nende suhtes lisaks määruse artikli 26 lõikest 3 tulenevatele kohustustele ka rakendusmäärust.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määramise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähistega kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89 (ELT L 39, 13.2.2008, lk 16).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta määrus (EL) nr 251/2014 aromatisseeritud veinisoodete määramise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähistega kaitse kohta ning nõukogu määruse (EMÜ) nr 1601/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 84, 20.3.2014, lk 14).

2.3. Toidu nimetus

2.3.1. Kas geograafilisi avaldusi hõlmavaid üldtuntud nimetusi tuleb pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks?

Määruse artikli 2 lõike 2 punktis o on määratletud „üldtuntud nimetus“ kui nimetus, mida aktsepteeritakse toidu nimetusena liikmesriigis, kus seda müüakse, ilma et seda oleks vaja tarbijatele täiendavalt selgitada.

Rakendusmääruse põhjenduse 8 ja artikli 1 lõike 1 kohaselt ei kuulu rakendusmääruse kohaldamisalasse üldtuntud ja üldnimetused, sh geograafilised terminid, mis sõna otseses mõttes märgivad päritolu, aga mida üldiselt ei mõisteta asjaomase toidu päritoluriigi või lähtekohta viitena. Sageli viitavad sellised nimetused geograafilisele kohale, piirkonnale või riigile, kus seda toitu algselt toodeti või turustati, ning mis on aja jooksul muutunud teatava toidugrupi üldnimetuseks / üldtuntud nimetuseks. Kui sellised üldnimetused ja üldtuntud nimetused ei loo tarbijatele ettekujutust kõnealuse toidu teatavast geograafilisest päritolust, ei too nende kasutamine kaasa määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamist.

Näide: Frankfurdi vorstike.

Kuna küsimus on seotud tarbijate arusaamaga igas liikmesriigis ja tarbijate ettekujutused neis aspektides erinevad ELis märkimisväärselt, tuleb iga juhtumi puhul eraldi kaaluda, kas konkreetne nimetus on tarbijale selgelt arusaadav kui üldnimetus / üldtuntud nimetus.

2.3.2. Kas geograafilisi avaldusi hõlmavaid seaduslikke nimetusi tuleb pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks?

Määruse artikli 2 lõike 2 punkti n kohaselt on „seaduslik nimetus“ toidu nimetus, mis on ette nähtud selle toidu suhtes kohaldatavate liidu õigusnormidega, või selliste liidu õigusnormide puudumise korral nimetus, mis on ette nähtud selle toidu suhtes kohaldatavate selle liikmesriigi õigusaktide ja halduseeskirjadega, kus toitu lõpptarbijale või toitlustusettevõtetele müüakse.

Teisisõnu on sellised nimetused kodifitseeritud üldtuntud nimetused, kus seadusandja pidas oluliseks ühtlustada nende kasutamine ja sageli nendega määratletud toodete koostis, tagamaks, et tarbijate ootused seoses konkreetse nimetuse all müüdüd toidu omadustega on täidetud.

Eespool esitatut arvesse võttes ei peeta geograafilisi avaldusi hõlmavaid seaduslikke nimetusi määruse artikli 26 lõike 3 tähenduses päritoluväikeks, kui seadusandja on artikli 26 lõiget 3 juba arvesse võtnud.

2.4. Erinevad avaldused märgistusel

2.4.1. Kas selliseid termineid nagu „valmistatud“, „toodetud“ ja „... toode“, millele järgneb või eelneb geograafiline avaldus, tuleb pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks?

Tarbijad seostavad selliseid avaldusi nagu „valmistatud (riigis)“ ja „toodetud (riigis)“ artikli 26 lõike 3 tähenduses päritoluväitega ning seetõttu tuleks neid põhimõtteliselt pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks. Lisaks tähistavad need terminid tootmis- või valmistamisprotsessi, mis võiks töödeldud toidu puhul vastata määruse tähenduses päritoluriigi tähendusele, nagu see on määratletud liidu tolliseadustiku (7) artikli 60 lõikes 2, st toidu viimane oluline majanduslikult põhjendatud töötlemine või toiming, mille tulemusena valmib uus toode või mis on tähtis valmistamisetapp.

Samamoodi tähendab avaldus „(riigi) toode“ tarbija jaoks üldiselt päritoluväidet määruse artikli 26 lõike 3 tähenduses. Lisaks tähendab mõiste „... toode“ tarbija jaoks tõenäoliselt ka seda, et kogu toit (sh selle koostisosad) on pärit märgistusel esitatud riigist.

(7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (uuesti sõnastatud) (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

2.4.2. Kas selliseid avaldusi nagu „pakendatud“ või „tootnud/valmistatud X Y-i jaoks“, millele järgneb toidukäitleja nimi ja aadress, tuleb pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks?

Avaldus „pakendatud“ osutab selgelt toidu pakendamiskohale ja üldiselt ei tähenda see tarbija jaoks päritoluviidet määruse artikli 26 lõike 3 tähenduses. Seega ei saa seda pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks, kuigi kõnealune termin viitab geograafilisele kohale.

Sellised terminid nagu „tootnud/valmistatud/pakendatud ...“ (toidukäitleja nimi, millele järgneb tema aadress) või „tootnud/valmistatud X Y-i jaoks“ viitavad sõna otseses mõttes asjaomasele toidukäitlejale ja üldiselt on ebatõenäoline, et need tähendaks tarbija jaoks toidu päritoluviidet. Nagu on üksikasjalikult kirjeldatud käesoleva teatise punktis 2.1.1, ei tähenda märgistusele kantud toidukäitleja nimi, ärinimi või aadress toidu päritoluriigi või lähtekohta märkimist kõnealuse määruse tähenduses.

Sellegipoolest kujundavad tarbijate ettekujutust kõik märgistuse elemendid, sealhulgas toote terviklik esitusviis. Seetõttu tuleb toidu päritoluga seotud võimaliku eksitava olemuse hindamisel võtta arvesse kogu pakendit.

2.4.3. Kas vabatahtlikult lisatud akronüüme, pilte või muid avaldusi, mille ainus eesmärk on aidata tarbijatel leida mitmekeelsetel märgistustel oma kohalik keel, tuleb pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks?

Selliseid tähiseid ei tohiks käsitada päritoluviidetena, kui need viitavad selgelt märgistusel esitatud toidualase teabe eri keeleversioonidele.

2.4.4. Kas selliseid avaldusi nagu „laadi“, „tüüpi“, „stiilis“, „retsept“, „inspireeritud“ või „à la“, mis sisaldavad geograafilist avaldust, tuleb pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks?

Sellised avaldused nagu „laadi“, „tüüpi“, „stiilis“, „retsept“, „inspireeritud“ või „à la“ viitavad tavaliselt toidu või selle töötlemise retseptile või konkreetsetele eripäradele ning põhimõtteliselt ei tohiks neid seetõttu käsitada päritoluviidetena.

Kuid toidu päritoluga seotud võimaliku eksitava olemuse hindamisel tuleb võtta arvesse kogu pakendit. Samuti tuleb märkida, et koosõlas määruse artikliga 7 on eespool nimetatud avaldused õigustatud ainult juhul, kui kõnealusel toidul on konkreetne eripära või konkreetsete omadused või see on läbinud teatava tootmisprotsessi, mis määrab väidetava seose märgistusele kantud geograafilise kohaga.

2.4.5. Kas riiklikku sümbolit või lipuvärve tuleb pidada toidu päritoluriiki või lähtekohta märkivaks?

Tarbijate seisukohast on lipud ja/või kaardid kõige asjakohasemad viited päritolumärgistusele. Seetõttu tuleks selgeid ja nähtavaid lippe ja/või kaarte, mis viitavad konkreetsele geograafilisele territooriumile, käsitada põhimõtteliselt päritoluviidetena ning olema sellest tulenevalt määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamise aluseks. Samuti võib tarbija tajuda toidu päritoluviidetena ka muid riiklikke sümboleid (nt äratuntav rahvuslik monument, maastik või isik). Kuid kuna nende mõistmine sõltub üldjuhul tootest ja riigist, tuleb neid graafilisi kujutisi hinnata iga juhtumi puhul eraldi. Seoses sellega peaksid liikmesriigid võtma eriti arvesse sümboleid / graafiliste kujutiste asukohta, nende suurust, värvi, tähemärgi suurust ja toidu märgistamise üldist konteksti, st et märgistus tervikuna ei tekitaks tarbijates segadust seoses toidu päritoluga.

Margitoodete nimede puhul on määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamist kirjeldatud käesoleva teatise punktis 2.2.1.

Eraldi tuleks käsitleda piltide ja muude avalduste kasutamist, mis viitavad riiklikule/kohalikule sündmusele või rahvuslikule/kohalikule spordimeeskonnale selle sündmuse tähistamiseks. Arvestades, et need sündmused toimuvad aeg-ajalt, tuleb kõnealuseid viiteid hinnata iga juhtumi puhul eraldi, et teha kindlaks, kas on alust määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamiseks.

2.4.6. Kas ELi õiguse alusel kaitstud geograafiliste tähistega toidu märgistustel või kaubamärkidel esitatud täiendavad avaldused võivad olla määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamise aluseks?

Rakendusmäärust ei kohaldata ELi õiguse alusel kaitstud geograafiliste tähistega ja registreeritud kaubamärkide suhtes seni, kuni võetakse vastu erieeskirjad, nagu on osutatud selle artikli 1 lõikes 2. Aga juhul, kui toidul on esitatud ka muid visuaalseid avaldusi, sealhulgas neid, mis viitavad samadele või erinevatele geograafilistele kohtadele, kuuluvad need avaldused rakendusmääruse kohaldamisalasse juhul, kui määruse artikli 26 lõike 3 tingimused on täidetud.

2.5. Milline on rakendusakti ja mahepõllumajanduslikku toitu käsitlevate ELi õigusakti sätete koosmõju?

Nõukogu määruses (EÜ) nr 834/2007 (*) („mahepõllumajanduslikku toitu käsitlev määrus“) on sätestatud üldine mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade raamistik, sealhulgas sätted mahepõllumajandusliku tootmisega seotud mõistete kasutamise kohta. Lisaks sätestatakse kõnealuses määruses mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja ELi logo kasutamise tingimused ning nõutakse, et selle logo kasutamise korral märgitakse lähtekoht, kus toodeti põllumajanduslikud toorained, millest toode koosneb. Sellised eeskirjad annavad tarbijale artikli 26 lõikes 3 nõutuga samaväärse teabe.

Määruse artikli 1 lõike 4 kohaselt kohaldatakse määrust, ilma et sellega piirataks teatava toidu suhtes liidu erisätetega ette nähtud märgistamisalaste nõuete kohaldamist. Seoses sellega tuleb mahepõllumajanduslikku toitu käsitleva määruse sätteid käsitada kui *lex specialis* ja need on määruse artikli 26 lõike 3 suhtes ülimuslikud. Seega ei kohaldata määruse artikli 26 lõiget 3, kui kasutatakse ELi mahetoote logo.

3. PÕHILIS(T)E KOOSTISOSA(DE) IDENTIFITSEERIMINE

Määruse artikli 2 lõike 2 punkti q kohaselt on „põhiline koostisosa“ toidu koostisosa/koostisosad, mis moodustab rohkem kui 50 % sellest toidust või mida tarbijad tavaliselt seostavad selle toidu nimetusega ja mille puhul on enamasti nõutav koguse märkimine.

3.1. Kuidas tuleks identifitseerida põhiline koostisosa?

Määruse artikli 26 lõike 3 tähenduses peavad toidukäitlejad esitama teavet kõnealuse toidu põhilis(t)e koostisosa(de) kohta määruse artikli 2 lõike 2 punktis q sätestatud mõiste alusel.

Põhilise koostisosa õiguslikus mõistes määratletakse toidu põhilis(t)e koostisosa(de) kindlakstegemiseks kaht tüüpi kriteeriumid: a) koguse kriteerium, mille kohaselt moodustab koostisosa rohkem kui 50 % sellest toidust, ning b) kvaliteedi kriteerium, mille kohaselt seostavad tarbijad koostisosa tavaliselt selle toidu nimetusega.

Toidu põhilis(t)e koostisosa(de) kohta teabe esitamisel peaksid toidukäitlejad võtma arvesse mitmesuguseid elemente. Eelkõige peavad nad lisaks toidu kvantitatiivsele koostisele kaaluma hoolikalt selle konkreetset eripära, olemust ja märgistuse terviklikku esitusviisi. Samuti peavad nad arvestama tarbijate ettekujutuste ja ootustega seoses kõnealuse toidu kohta esitatava teabega. Toidukäitlejad peaksid võtma arvesse seda, kas konkreetse koostisosa kohta esitatud päritoluteave võib tarbijate ostuvalikuid oluliselt mõjutada ja kas sellise päritoluteabe puudumine eksitaks tarbijaid.

Samuti tuleb märkida, et kooskõlas määruse artikliga 7 ei tohi põhilis(t)e koostisosa(de) kohta esitatud päritoluteave olla eksitav ning sellega ei tohiks mingil juhul hoida kõrvale määruse artikli 26 lõike 3 sätetest ja eesmärkide täitmisest.

Liikmesriikide pädevad asutused tagavad määruse eespool nimetatud sätete nõuetekohase rakendamise.

3.2. Kas toidus võib olla rohkem kui üks põhiline koostisosa? Kui jah, siis kas rohkem kui ühte põhilist koostisosa sisaldava toidu puhul tuleks märkida kõigi põhiliste koostisosade päritolu?

Määruse artikli 2 lõike 2 punktis q on mõistes „põhiline koostisosa“ sätestatud, et see võib olla koostisosa (kasutades sõna ainsuse vormi) või koostisosad (kasutades sõna mitmuse vormi). Selle sõnastuse kohaselt tuleks järeldada, et mõiste „põhiline koostisosa“ määratluses nähakse ette võimalus, et toidul on põhilisi koostisosi rohkem kui üks.

Lisaks nähtub määruse artikli 26 lõike 3 sätetest, et kui toidukäitleja identifitseerib selle mõiste alusel rohkem kui ühe põhilise koostisosa, siis tuleb ära märkida iga kõnealuse põhilise koostisosa päritoluriik või lähtekoht.

(*) Nõukogu 28. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 834/2007 mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 189, 20.7.2007, lk 1).

3.3. Kas on võimalik, et põhilise koostisosa mõiste kohaldamise tulemusel ei identifitseerita toidul ühtegi põhilist koostisosa?

Määruse artikli 26 lõike 3 tähenduses tuleb kõigepealt hinnata, kas mõnda toidu koostisosa tuleb pidada selle põhiliseks koostisosaks määruse artikli 2 lõike 2 punktis q sätestatud mõiste alusel. See tähendab, et toidul ei ole põhilist koostisosa määruse tähenduses, kui ükski selle koostisosa ei moodusta rohkem kui 50 % sellest toidust, tarbija ei seosta tavaliselt ühtki selle koostisosa toidu nimetusega ja enamasti ei ole nõutav koguse märkimine.

3.4. Kas määruse artikli 26 lõige 3 ja sellest tulenevalt rakendusmäärus hõlmavad ühe koostisosaga tooteid?

Määruse artikli 26 lõige 3 võiks hõlmata ühest koostisosast koosnevat töödeldud toodet, kui selle viimane oluline töötlemisetapp toimus tooraine koostisosa päritolukohast erinevas kohas või kui koostisosa hangiti erinevatest kohtadest. See olukord päädiks määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamisega juhul, kui on märgitud toidu päritoluriik või lähtekoht ja kui põhilise koostisosa (ühe koostisosa) päritoluriik või lähtekoht ei ole sama mis toidu oma.

3.5. Kui tarbijatele on hästi teada, et toidu põhilist koostisosa on võimalik hankida ainult väljaspool ELi, kas siis selle päritolu tuleb esitada?

Määruses ei ole ette nähtud ühtegi erandit, mille korral ei pea märkima põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluriiki või lähtekohta, kui see ei ole sama mis toidu oma. Seega – isegi kui toidu põhilist koostisosa on võimalik hankida ainult väljaspool ELi ja kui lõpptoidu päritoluvide osutab määruse artikli 26 lõike 3 sätete kohaselt ELile (või liikmesriigile/liikmesriikidele), tuleb esitada kõnealus(t)e põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteave.

3.6. Kas on võimalik, et põhiline koostisosa on liitkoostisosa?

Määruse artikli 2 lõike 2 punkti h kohaselt on „liitkoostisosa“ koostisosa, mis koosneb enam kui ühest koostisosast.

Liitkoostisosa kuulub määruse artikli 26 lõike 3 kohaldamisalasse, kui see vastab põhilise koostisosa mõiste tingimustele, mis on sätestatud määruse artikli 2 lõike 2 punktis q.

Kui põhilise koostisosa päritolu kohta tuleb esitada teave kooskõlas määruse artikli 26 lõikega 3 ja kui põhiline koostisosa on liitkoostisosa, peavad toidukäitlejad esitama vajaliku teabe, mis sobib kõige paremini teatava toiduga. Seoses sellega peaksid nad võtma arvesse kõnealuse toidu eripära, selle koostist ja valmistamisprotsessi, tarbijate arusaama, ootusi ja huvi seoses liitkoostisosa põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteabega (liitkoostisosa põhilis(t)e koostisosa(de) päritolukoht, nagu nt saagikoristuskoht või kasvatamiskoht) ning seda, kuidas on liitkoostisosa koostisosa(d) märgitud koostisosade loetelus.

Samuti tuleb märkida, et kooskõlas määruse artikliga 7 ei tohi liitkoostisosa päritolu kohta esitatud teave olla eksitav ega tohiks mingil juhul hoida kõrvale määruse artikli 26 lõike 3 sätetest ja eesmärkide täitmisest.

Liikmesriikide pädevad asutused tagavad määruse eespool nimetatud sätete nõuetekohase rakendamise.

4. GEOGRAAFILISED TASANDID

Selleks, et tarbijad saaksid teha teadlikke valikuid, kehtestatakse rakendusmääruses erieeskirjad, mida kohaldatakse siis, kui põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluriik või lähtekoht on märgitud määruse artikli 26 lõike 3 alusel. Selliste eeskirjade eesmärk on tagada, et selline teave on piisavalt täpne ja sisukas.

Selleks ühtlustatakse rakendusmääruse artikli 2 punktiga a geograafilised piirkonnad, millele põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteave peab viitama.

4.1. Kas oleks võimalik märkida sama(de) põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluriik või lähtekoht, viidates erinevatele geograafilistele tasanditele (nt „EL ja Šveits“)?

Rakendusmääruse artiklis 2 on esitatud loetelu geograafilistest aladest, millele peaks põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteave viitama. Määruse artikli 26 lõike 3 nõuete täitmiseks peavad toidukäitlejad valima ühe geograafilise ala, mis on loetletud rakendusmääruse artikli 2 punktis a. Kõnealuse sätte sõnastusest nähtub, et rakendusmääruses ei ole ette nähtud võimalust kombineerida ühe põhilise koostisosa puhul selles sättes loetletud erinevaid geograafilisi tasandeid.

Näited:

- „Šveits“ vastab artikli 2 punkti a alapunktis iv sätestatud geograafilisele alale. Seevastu „EL“ vastab artikli 2 punkti a alapunktis i sätestatud geograafilisele alale. Rakendusmääruse artikli 2 punktiga a ei ole ette nähtud nende kahe kombineerimise võimalus.

Kuid toidukäitlejad võivad päritoluteavet „EL“ ja „muu kui EL“ täiendada lisateabega, kui see on kooskõlas määruses kehtestatud vabatahtlikku toidualast teavet käsitlevate üldiste nõuetega (määruse artikkel 36). Eelkõige ei tohiks selline teave olla eksitav ega segadusse ajav. Seoses sellega võivad toidukäitlejad märkida sõna „Šveits“ vabatahtliku lisateabena, mis täiendab märget „muu kui EL“.

Näide:

- „EL ja muu kui EL (Šveits)“
- „EL (Hispaania) ja muu kui EL (Šveits)“

4.2. Kas oleks võimalik kombineerida nii liikmesriigid kui ka kolmandad riigid, et märkida põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluriik või lähtekoht?

Rakendusmääruse artikli 2 punkti a alapunktis iv antakse võimalus märkida põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluks liikmesriik/liikmesriigid või kolmas riik / kolmandad riigid. See tähendab, et käitlejad saavad valida ühe neist viidetest või kasutada mõlemat.

5. PAIGUTUS JA ESITLUS

Põhilis(t)e koostisosa(de) kohta määruse kohaselt esitatud teave peaks täiendama tarbijatele esitatud teavet toidu päritoluriigi või lähtekoha kohta. Need peaksid olema hästi nähtavad, selgesti loetavad ja vajaduse korral kulumiskindlad. Selle eesmärgi saavutamiseks kehtestatakse rakendusmääruse artikliga 3 eeskirjad kõnealuse teabe paigutamise ja esitamise kohta.

5.1. Kas oleks võimalik märkida põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluriik riigikoode kasutades?

Määruse artikli 9 lõike 1 punkti i kohaselt on kohustuslik märkida päritoluriik või lähtekoht määruse artiklis 26 sätestatud juhtudel. Lisaks sellele nõutakse määruse artikli 9 lõikes 2, et määruse artikli 9 lõike 1 kohaselt kohustuslikud andmed tuleb märkida sõnade ja numbritega ning neid võib täiendavalt väljendada ka piktogrammide või sümbolite abil.

Määruse sätetest järeldub, et põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluriik tuleb alati märkida sõnadega. Sellega seoses peavad liikmesriigid hindama, kas teatavaid riigikoode võiks pidada sõnadeks. Eelkõige võiks riigikoodi kasutamine olla lubatud, kui võib mõistlikult eeldada, et turustava riigi tarbijad saavad sellest õigesti aru ja neid ei eksitata. See võib kehtida selliste lühendite puhul nagu „UK“, „USA“ või „EL“.

5.2. Kui tootenimetus sisaldab päritoluviidet ja tootenimetus on pakendile kantud mitmes kohas, siis kas põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteave tuleks pakendile märkida iga kord, kui toidule märgitakse tootenimetus? Sama küsimus puudutab graafilisi tähiseid (nt lipud).

Rakendusmääruse artikli 3 lõikes 2 on sätestatud, et kui toidu päritoluviiide on märgitud sõnadega, paigutatakse põhilis(t)e koostisosa(de) päritolu käsitlev teave samasse vaatevälja nagu toidu päritoluriigi või lähtekoha märged. Rakendusmäärusega ei ole ette nähtud paindlikkust, mis võimaldaks põhilis(t)e koostisosa(de) päritolu märkida ainult üks kord, kui lõpptoidu päritoluviiide on märgitusele kantud mitu korda.

Määrusest nähtub, et põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteave tuleb tarbijatele esitada selgelt ja nähtavalt, alati samasse vaatevälja nagu toidu päritoluviiide (sh lipud). Seega, kui pakendil korratakse päritoluviiidet sisaldavat müüginimetust või lippe, tuleb vastavalt korrata ka põhilis(t)e koostisosa(de) päritolu käsitlevat teavet.

5.3. Kas määruse artikli 13 lõiget 3 kohaldatakse ka põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteabe suhtes, mis on esitatud rakendusmääruse sätete kohaselt?

Määruse artiklis 13 on sätestatud määruse artikli 9 lõikes 1 loetletud kohustusliku toidualase teabe esitamise üldpõhimõtted ning seega ka üldpõhimõtted seoses päritoluriiki või lähtekohta käsitleva teabe esitamisega, kui see on artiklis 26 ette nähtud (määruse artikli 9 lõike 1 punkt i). Määruse artikli 13 sätteid tuleks kohaldada, ilma et see piiraks teatavate toidugruppide suhtes liidu erisätete kohaldamist.

Rakendusmääruses on sätestatud põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteabe esitamise erinõuded. Eelkõige on selle artikliga 3 ette nähtud see, et taoline teave tuleb paigutada samasse vaatevälja nagu toidu päritoluriigi või lähtekohta viide, kusjuures tähemärgisuuruse x-kõrgus on vähemalt 75 % toidu päritoluviite märke x-kõrgusest. Lisaks on sätestatud, et igal juhul tuleb põhilis(t)e koostisosa(de) päritolu käsitleva teabe esitamiseks kasutada tähemärgisuurust, mis ei ole väiksem kui 1,2 mm.

Rakendusmääruse eespool nimetatud erinõudeid tuleb täiendada määruse artikli 13 horisontaalsete sätetega, mida tuleks kohaldada kumulatiivselt.

Määruse artikli 13 lõikega 3 on ette nähtud erand seoses kohustuslike andmete nõutava tähemärgisuurusega väikepakendite puhul (mille pindala on väiksem kui 80 cm²). Kuna määruse artikli 13 sätteid kohaldatakse määruse artikli 9 lõikes 1 loetletud kohustuslike andmete suhtes, kohaldatakse neid ka määruse artikli 26 lõike 3 kohaselt esitatud põhilis(t)e koostisosa(de) päritoluteabe suhtes. Seetõttu peab pakendite või mahutite puhul, mille suurima külje pindala on väiksem kui 80 cm², rakendusmääruse artikli 3 lõikes 2 osutatud tähemärgisuuruse x-kõrgus olema 0,9 mm või suurem.
